

DIE ADMINISTRASIE EN ORGANISASIE VAN
BEROEPSLEIDING
IN SUID-APRIKAANSE SKOLE

---

deur

J. VINTER B.Sc.

Proefskrif voorgelê vir die graad
MAGISTER EDUCATIONIS
aan die
Potchefstroomse Uniwersiteitskollege
vir
Christelik Hoër Onderwys.

1947.

J. Venter
Potchefstroom,
September, 1946.

INLEIDING

Gedurende die jare 1944 tot 1946 was skrywer verbonde aan die Universiteit van die Witwatersrand, afdeling "Rural Economics Survey", as Navorsings-beampte in Landelike Onderwys. Met die opstelling van 'n werksprogram het die skrywer, in oorleg met die Direkteur van die Opname, besluit om ook die probleem van die beroepsleiding in die plattelandse skool te ondersoek.

Daar is toe tussen skrywer en die Direkteur ooreengekom dat die verslag oor hierdie afdeling heeltemal selfstandig nagevors sal word en dat die materiaal alse versamel sal dien vir die M.Ed Tesis onder promoterskap van Prof. Coetzee. Vir die insameling van die materiaal is toestemming aan die skrywer verleen om van die Opname se briefhoofde en kantoor en biblioteek-fasiliteite gebruik te maak. Die briewe en dokumente wat in die bylae aangegee word is dus onderteken en geadresseer aan die Direkteur van die Plattelandse Ekonomiese Opname, Prof. Dr. A.J. Boyazoglu. Dit is die enigste betrekking wat hy met die saak gehad het. Later is 'n hoofstuk wat die plattelandse aspek van die beroepsleiding behandel deur my opgestel vir die Opname.

Die skrywer is veel dank verskuldig aan Prof. Dr. Coetzee, hoogleraar aan die Potchefstroomse Universiteits-kollege vir C.H.O. vir leiding in verband met die verwerking van die materiaal.

Die doel van hierdie verhandeling is om gedagtes uit te spreek in verband met die Administrasie en Organisasie van Beroepsleiding in Suid-Afrikaanse skole om daardeur 'n beter stelsel aan te beveel en sodende die algemene peil van ons onderwysstelsel te verhoog.

Aan my vroujie is ek baie dank verskuldig vir die nasien van die/.....

//

sien van die taal en styl en opefferings op sosiale gebied om my daardeur in staat te stel om die navorsingswerk, in die vrye ure wat 'n navorsers mag besit, te doen. Ek is ook dank verskuldig aan Prof. A.J. Boyazoglu, vir die fasiliteite aangebied soos bo uiteengesit. Ook aan Dr. Prinsloo wil ek 'n woordjie van dank rig vir sy hulp in verband met besoeke aan skole waar die beroepsleiding reeds toegepas word. Vir die waardevolle wenke van Prof. Coetzee in verband met die voltooiing van die werk is ek besondere dank verskuldig.

In 'n meestersverhandeling word daar gewoonlik vereis dat die bevindinge van die navorsers op wetenskaplike beginsels moet berus. Wanneer daar oor die Administrasie en die Organisasie van die Onderwys geskryf word kan hierdie beginsel moeilik toegepas word. Die kritiek sal noodwendig subjektiewe en didaktiese neigings vertoon want die algemene insig in die probleme van administrasie en organisasie van 'n skrywer berus hoofsaaklik op subjektiewe ervaring en bykomstige kennis wat deur lees en studie aangevul word. Studies van hierdie aard moet ook meesal vergelykend wees, met die veronderstelling dat, plaaslike omstandighede in aanmerking geneem, die stelsel ook in die streke waar dit nog nie toegepas is nie, ook in 'n gewysigde vorm toegepas moet word.

Hierdie verhandeling vertoon hierdie neigings. In hoofsaak het skrywer egter van die standpunt uitgegaan dat dit 'n dringende behoefte in ons onderwysstelsel geword het om beroepsleiding op 'n beter basis te plaas en die verhandeling mik dan ook daarna om 'n gesonde stelsel vir Suid-Afrika uit te werk en aan ons onderwys-outeoriteite op te dra. Die min ervaring van Transvaal en elders word hier onder die soeklig geplaas met die doel om dit in gewysigde vorm in die ander provinsies ook toe te pas.

1. 196

INHOUD

AFDELING A.

DIE PROBLEEM EN DIE BESTAANDE TOESTANDE.

HOOFSTUK I 1-

DIE BEHOEFTE AAN 'N GEORGANISEERDE

BEROEPSLEIDINGSPROGRAM.

1. INLEIDING:

2. DIE PSIGOLOGIESE AGTERGROND:

- a. Erkenning van die fundamentele verskille van die mens.
- b. Potensialiteite ^{van die mens} moet reg benut word.
- c. Die mens moet na eie aard en smaak positiesief ontwikkel.
- d. Negatiewe gevalle van beroepskeuses.
  - i. Die wan-aangepastes.
  - ii. Doodloop beroepe.
  - iii. Swak-aangepastê.
  - iv. Toevalligheidskeuses.
- e. Beroeps-sielkunde stel vas dat verskillende beroepe verskillende menslike eienskappe vereis.
- f. Beroepsleiding bring die twee teenoormekaarliggende eenhede bymekaar.
- g. Navorsing i.v.m. die keuse van beroepe.
- h. Opsomming en gevolgtrekkings.

HOOFSTUK II 19-

DIE PROBLEEM VAN DIE BEROEPSLEIDING.

'N KRITIESE BESKOUING.

1. INLEIDING:

2. UITEENSETTING:

- a. Die aantal skoolverlaters in Suid-Afrika.
  - b. Die Arbeidsbehoefte.
  - c. Ekonomiese oorwegings.
    - i. Verskuiwing van werkers.
    - ii. Die probleem van Arbeidsomset.
    - iii. Beweegligheid van die industrie.
    - iv. Belange van die werkergevers
    - v. Gesondheid van die werkers.
  - d. Die skool die aangewese plek vir die beroepsleiding.
    - (1) Inleiding:
    - (2) Die bydrae van die skool:
      - (a) Wat die bydrae van die Laerskool behoort te wees.
      - (b) Wat die/....
-

- (b) Wat die bydrae van die hoërskool behoort te wees.
- (3) Reoriëntering van die sekondêre onderwys:
  - (4) Beroepsleiding in die vakskool:
  - (5) Plasing 'n arbeids - of onderwysprobleem:
  - (6) Die skool as 'n plasing eenheid:
  - (7) Nasorg vir naskoolse jeugdige:
  - (8) Bepalings van die aanpassingsbehoefte:
  - (9) Navorsingsdienste i.v.m. beroepsleiding:
- (a) Inleiding.
  - (b) Die veld van die ondersoek.
  - (c) Die doel van die navorsingsdienste.
  - (d) Kategorieë van navorsing.
    - i. Afrigting.
    - ii. Leiding.
    - iii. Beroepsontdekkingsmetodes.
    - iv. Navorsing i.v.m. die metodiek.
    - v. Buitemuurse aktiwiteite.
    - vi. Psigotegniese navorsing.
    - vii. Navorsing i.v.m. werkverskaffing.
    - viii. Navorsing i.v.m. nasorg.

(3) OPSOMMING:-

HOOFSTUK III 55

WAT ONDER DIE BEGRIIP BEROEPSLEIDING WERSTAAN WORD.

- 1. INLEIDING:
- 2. ONDERWYS-LEIDING:
- 3. BEROEPSLEIDING:
- 4. VERKLARING VAN DIE DEFINISIE:
- 5. METODES AANGEWEND VIR TOEPASSING VAN DIE DEFINISIE:
- 6. AS 'N ONDERWYSFUNKSIE OORVLEUEL DIT ANDER STAATSFUNKSIES:
- 7. BEROEPSLEIDING ESSENSIEEL 'N EENHEID VAN DIE ONDERWYSORGANISASIE:
- 8. WESENLIKHEID VAN DIE PROBLEEM IN SUID-AFRIKA:

HOOFSTUK IV 61

METODES, PROSEDURE EN TEGNIEKE VAN DIE ONDERSOEK:

- 1. INLEIDING:
- 2. OPNAME VAN DIE BESKIKBARE LITERATUUR.
- 3. METODES:
  - a. Onderhoude.
  - b. Questionnaires en briewe.
- 4. AFBAKENING /.....

4. AFBAKENING VAN DIE PROBLEEM:
5. VERDERE NAVORSING NODIG:
6. INTERPRETASIE VAN DIE GEGEWENS:

HOOFSTUK V

68

HISTORIES-KRITIESE OORSIG OOR DIE PROBLEEM IN SUID-AFRIKA:
EIE ONDERSOEK.

1. INLEIDING:
2. DIE JEUGRADE:
3. ONDERWYSMANNE AAN DIE WOORD:
4. INTERPRETASIE VAN DIE GESKIEDENIS VAN DIE BEROEPSLEIDING IN SUID-AFRIKA:
5. OPSOMMING: DIE AKTUALITEIT VAN DIE PROBLEEM:

HOOFSTUK VI

89

UITEENSETTING VAN DIE BESTAANDE TOESTANDE IN SUID-AFRIKA.
EIE ONDERSOEK.

1. ADMINISTRASIE VAN BEROEPSLEIDING ONDER DIE PROVINSIALE ONDERWYSDEPARTEMENTE

a. Laer- en Hoër-skool organisasie.

- i. Aantekening van individuele data i.v.m. leerlinge.
- ii. Raadgewing aan die leerlinge.
- iii. Raadgewing aan die ouers.
- iv. Uitrui van informasie tussen skool en skool.
- v. Beroepleiers in skole.
- vi. Beroepsleiding en die kurrikulum.
- vii. Bepaling van beroepsaanleg.
- viii. Gebruik van psigotegniese toetse.
- ix. Plasing van jeugdige arbeidskragte
- x. opvolgingsdienste.
- xi. Navorsingsdienste.

b. Departementele organisasie.

2. ADMINISTRASIE VAN BEROEPSLEIDING ONDER DIE UNIE ONDERWYS-DEPARTEMENT:
3. ADMINISTRASIE VAN BEROEPSLEIDING ONDER DIE DEPARTEMENTE VAN ARBEID.

A F D E L I N G B.

KONSTRUKTIEWE BYDRAE TOT DIE ORGANISASIE EN ADMINISTRA-
SIE VAN DIE BEROEPSLEIDING IN SUID-AFRIKAANSE SKOLE.

EIE BESKOUINGS

HOOFSTUK VII 112-

WAT DIE BYDRAE VAN DIE LAERSKOOI BEHOORT TE WEES.

1. INLEIDING:
2. GEBREKE VAN DIE BESTAANDE STELSEL IN TRANSVAAL:
  - a. Kaartstelsel.
  - b. Raadgewing aan die kinders.
  - c. Raadgewing aan die ouers.
  - d. Die beroepsleier in die laerskool.
  - e. Beroepsleiding en die kurikulum.
  - f. Psigotegniese toetse.

3. OPSOMMING:

HOOFSTUK VIII 123

DIE BYDRAE VAN DIE HOERSKOOI

1. INLEIDING:
2. DIE ROL VAN DIE JUNIOR HOERSKOOI:
3. DIE ROL VAN DIE HOERSKOOI:
4. ORGANISASIE VAN DIE BEROEPSLEIDING IN DIE JUNIOR HOER-
EN HOERSKOOI:
  - a. Die Kursus.
  - b. Die inhoud van die kursus.
  - c. Metodiek vir die onderrig van die Beroepsleiding.

5. OPSOMMING:

HOOFSTUK IX 129

DIE BEROEPSLEIER IN DIE HOERSKOOI

1. INLEIDING:
2. VOORBEREIDING:
  - a. Opleiding in Suid-Afrika.
  - b. Opleiding in Amerika.
  - c. Opleiding in Engeland.
  - d. Beskouings van die skrywer.

3. ORGANISASIE/.....

3. ORGANISASIEWERK VAN DIE BEROEPSLEIER:
4. GEDRAG VAN DIE BEROEPSLEIER:
5. 'N PAAR ALGEMENE PROBLEME:
  - a. Verwerking van informasie.
  - b. Aanlê van 'n biblioteek.
  - c. Gebruik van psigotegniese toetse.
  - d. Samewerking met die klasonderwyser.
6. OPSOMMING:

X
HOOFSTUK XI

154

ONTDEKKINGSWAARDES VAN DIE INHOUD VAN DIE LEERSTOF VAN DIE
HOERSKOOL.

1. INLEIDING:
2. VAKKE WAT IN DIE HOERSKOOL DOSEER WORD:
3. HUIDIGE REELINGS TUSSEN KURRIKULA VAN DIE HOERSKOLE EN
VAKSKOLE:
4. ONTDEKKINGSWAARDES VAN DIE KURRIKULA:
  - a. Die kulturele vakke.
  - b. Die handelsvakke.
  - c. Die tegniese vakke.
  - d. Landboukundige vakke.
  - e. Huishoudkunde.
  - f. Buiteskoolse aktiwiteite.
5. OPSOMMING:

HOOFSTUK XII

175

BEROEPSLEIDING IN DIE VAKSKOOL.

1. INLEIDING:
2. BEROEPSKEUSE VAN LEERLINGE WAT DIE SKOOL VERLAAT:
3. DIE VAKSKOOL GEE TE MIN AANDAG AAN DIE PROBLEME VAN SY
LEERLINGE:
4. KEURING VAN DIE WERKERS IN DIE NYWERHEID:
5. PROBLEEM VAN DIE VOORTSETTINGSONDERWYS:
6. ALGEMENE ORGANISASIE:
  - a. Die Beroepsleier.
  - b. Die Kurrikulum.
  - c. Ko-ordinasie met ander beroepsleidingsdienste.
7. OPSOMMING:

HOOFSTUK XII 286
PLASING EN NASORGDIENTSTE.

1. INLEIDING:
2. BESWARE TEEN DIE SKOOLBURO:
3. DIE POSISIE IN ANDER LANDE:
4. DEUR WIE NASORG GEDOEN MOET WORD:
5. GEVOLGTREKKINGS:
6. OPSOMMING.

HOOFSTUK XIII
NAVORSINGSDIENSTE. 194

1. INLEIDING:
2. 'N TENTATIEWE VOORSTEL:
3. OPSOMMING:

STELLINGS EN AANBEVELINGS: 198
SAMEVATTENDE BIBLIOGRAFIE: 200-202

BYLAES. Na 200

- (1) KORRESPONDENSIES:
- (2) VOORBEROEPSONDERWYS EN BEROEPSLEIDING. MEMORANDUM VAN TRANSVAALSE ONDERWYSERS-VERENIGING 1944.

LYS VAN TABELLE EN DIAGRAMME.

1. KLASSIE KASIE VAN BEROEPE MET AANTAL LEERLINGE IN ELKE GROEP. BLD. 13
  2. ONTLEDING VAN DIE BEROEPSKEUSES VAN 312 MATRIKULANTE. BLD. 14
  3. PERSENTASIE VERMEERDERING VAN EUROPESE BEROEPE TUSSEN 1926 en 1936. BLD. 22
  4. PLASINGSWERK DEUR JEUGRADE 1918-1944. BLD. 71
  5. BEROEPSLEIDING IN DIE KURRIKULUM IN TRANSVAAL. BLD. 96
  6. PERSENTASIE-VERSPREIDING VAN DIE MATRIKULASIE EN GELYKSTAANDE SERTIFIKAAT, 1938. UNIE VAN SUID-AFRIKA. BLD. 155
  7. VAKKE VIR MATRIKULASIE TOEGELAAT. BLD. 156
  8. HOOGSTE PREKORNSIES VAN VAKKE VIR Matriek 1938. BLD. 156
  9. VAKKE Aangebied deur die GEMEENSKAPLIKE MATRIKULASIERAAD VIR JUNIOR SERTIFIKAAT. BLD. 157
  10. INLEIDING VAN DIE HOOPGROEPE VAN BEROEPE IN SUID-AFRIKA IN 1936. BLD. 159
  11. BESONDERHEDE IN VERBAND MET LEERLINGE WAT DIE VAK-SKOLE VERLAAT. BLD. 176
  12. BEROEPSLEIERS BENODIG VIR SUID-AFRIKAANSE SKOLE. BLD. ¹⁹⁵~~176~~
-